

Brusel 30. června 2016
(OR. en)

Interinstitucionální spis:
2016/0190 (CNS)

10767/16
ADD 2

JUSTCIV 184

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	30. června 2016
Příjemce:	Jeppé TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	SWD(2016) 208 final
Předmět:	PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE SOUHRN POSOUZENÍ DOPADŮ Průvodní dokument k návrhu nařízení Rady o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí (přepracované znění)

Delegace naleznou v příloze dokument SWD(2016) 208 final.

Příloha: SWD(2016) 208 final

V Bruselu dne 30.6.2016
SWD(2016) 208 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

SOUHRN POSOUZENÍ DOPADŮ

Průvodní dokument k

návrhu nařízení Rady

o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí (přepracované znění)

{COM(2016) 411 final}
{SWD(2016) 207 final}

Souhrnný přehled
Posouzení dopadů k návrhu přepracovaného znění nařízení Brusel IIa (č. 2201/2003)
A. Potřeba jednat
Proč? Jaký problém je třeba řešit?
<p>Hodnocení poukázalo na řadu problémů, které je třeba řešit, aby nařízení přineslo očekávané výsledky. Jedná se zejména o předvídatelnost a účinnost přeshraničních řízení stanovených nařízením v zájmu rodičů a dětí. Problémy pramení rovněž ze skutečnosti, že stávající právní akt není dostatečně jasný nebo že některé otázky opomíjí.</p> <p>Pokud jde o věci rodičovské zodpovědnosti v souvislosti s únosem dítěte jedním z rodičů, přemístěním dítěte do jiného členského státu, uznáváním a výkonem soudních rozhodnutí a se spoluprací mezi (ústředními a jinými) státními orgány, projevují se nadměrné a nepřiměřené prodlevy, jež jsou důsledkem způsobu, jakým jsou současné postupy formulovány nebo uplatňovány. Rozhodnutí často nejsou vykonávána vůbec, nebo se značným zpožděním. Nejasný popis spolupráce mezi ústředními orgány navíc vede ke zpožděním nebo k tomu, že jsou návrhy zamítnuty, což má negativní dopad na dobré životní podmínky dětí.</p> <p>Tyto prodlevy a nedostatky poškozují základní práva dítěte a neblaze ovlivňují vzájemnou důvěru mezi členskými státy, na níž závisí hladké fungování nařízení.</p> <p>Pokud jde o věci manželské, nemají manželé žijící v mezinárodním manželství možnost dohodnout se na soudu, který jejich manželství rozvede. Manželé, kteří nemají státní příslušnost stejné země EU a kteří žijí mimo EU, mohou mít omezený přístup k soudu v EU. Tyto problémy jsou brány v potaz, avšak v této fázi se v tomto ohledu nenavrhuje žádné opatření.</p>
Čeho by mělo být dosaženo?
<p>Řízení by se mělo zjednodušit díky zkrácení prodlev a snížení nákladů. Řízení o navrácení dítěte by se zlepšilo vyjasněním současného mechanismu navrácení a zavedením nových opatření s cílem zkrátit prodlevy, například koncentrace příslušnosti a omezení opravných prostředků. V případě rozhodnutí o umístění by měl být vytvořen samostatný postup vydání souhlasu, který by se použil vždy při umístění dítěte do jiné země a jehož součástí by byla lhůta, v které má požádaný členský stát na žádost odpovědět. Vedle toho by byla zrušena doložka vykonatelnosti, ovšem odpůrce by ve fázi výkonu rozhodnutí mohl nadále využít vhodných záruk (důvody pro neuznání a napadnutelnost výkonu jako takového nebo konkrétních vykonávacích opatření), čímž by se zkrátila nejen tato fáze, ale i celková délka řízení. Pokud jde o spolupráci, je vhodné výslovně objasnit: 1) kdo může žádat, 2) o jakou pomoc či informace, 3) od koho a 4) za jakých podmínek. Je vhodné jasně stanovit, že v případě potřeby by ústřední orgány mohl požádat o pomoc i soud a orgán sociálně-právní ochrany dětí.</p>
Jakou přidanou hodnotu mají opatření na úrovni EU?
<p>Vzhledem k přeshraniční povaze problému se tato věc týká pouze mezinárodních párů/rodičů. Nedostatky zjištěné v současném právu Unie nemohou řešit členské státy samostatně a cílů nemůže být uspokojivě dosaženo na národní úrovni, a proto je nutný zásah Unie. Navrhovaná opatření nemají žádný vliv na hmotné právo rodinné v jednotlivých státech.</p>
B. Řešení
Jaké legislativní a nelegislativní politické varianty byly zvažovány? Je některá varianta upřednostňována? Proč?
<p>U každé z otázek, která byla při hodnocení nařízení identifikována jako problematická, jsou varianty a posouzení jejich dopadů řešeny zvlášť. U každé otázky byl vypracován základní scénář a alternativní varianty. V případě věcí manželských a věcí rodičovské zodpovědnosti byly zvažovány varianty s různým stupněm zásahu. U řízení v případě únosu dítěte se zvažuje pouhé vyjasnění současného mechanismu spolu s variantou počítající se seznamem doprovodných opatření. Vedle toho byly vypracovány dvě varianty, které mají za cíl posoudit případnou radikální změnu mechanismu navrácení (návrat k tzv. „haagskému“ systému a vytvoření jediného fóra v členském státě původu). V případě mechanismu umístění se navrhuje dvě varianty: buď systém s předpokládaným souhlasem, nebo systém s výslovným souhlasem.</p>

Pokud jde o uznávání a výkon, s cílem co nejlépe odstranit nízkou účinnost ruší obě hlavní varianty řízení o prohlášení vykonatelnosti nebo navrhuje nový postup. Nový systém je doplněn třemi alternativními dílčími variantami, které se zabývají problémem výslechu dítěte. Rovněž se navrhuje dvě doplňkové možnosti ke zlepšení výkonu rozhodnutí, a to buď zavedením orientační lhůty, nebo plnou harmonizací právní úpravy výkonu rozhodnutí ve věcech rodičovské zodpovědnosti.

Posouzení končí souhrnem upřednostňovaných variant u všech záležitostí, kterými se tato zpráva zabývá.

Jaké jsou názory různých zúčastněných stran? Kdo podporuje kterou variantu?

Je zřejmé, že zúčastněné strany včetně členských států souhlasí s potřebou provést pečlivě cílenou reformu stávajícího nařízení. V případech únosu dítěte rodičem se většina respondentů (více než 70 %), a to včetně rodičů, domnívá, že nařízení nezajišťuje okamžité navrácení dítěte uvnitř EU. Hlavní návrhy na zlepšení se týkaly vykonávacího řízení a lhůt pro vydání rozhodnutí o navrácení a jeho výkon.

Nejpočetnější skupinou, která žádá o zrušení řízení o prohlášení vykonatelnosti, jsou rodiče, za nimiž následují soudci a právníci. Podle některých členských států by se však toto řízení zcela zrušit nemělo. Značný počet respondentů (86 %) uvedl, že by se měl podstatně zlepšit výkon rozhodnutí ve věcech rodičovské zodpovědnosti. V neposlední řadě se rodiče kriticky vyjádřili ke spolupráci mezi ústředními orgány.

C. Dopady upřednostňované varianty

Má upřednostňovaná varianta výhody? Pokud ano, v čem její hlavní výhody spočívají?

Upřednostňované varianty řeší zjištěné problémy nejlépe ze všech variant. Ve svém souhrnu zvyšují předvídatelnost v přeshraničních sporech, neboť zajišťují skutečně volný pohyb rozhodnutí na základě zásady vzájemného uznávání a posilují dodržování základních práv, zejména práv dítěte, poskytnutím nezbytných záruk. Celkově přispívají k vytvoření rychlejších řízení, čímž minimalizují negativní dopad na rodiče a především na děti.

Jsou s upřednostňovanou variantou spojeny náklady? Pokud ano, jaké jsou ty hlavní?

Upřednostňované varianty by přinesly úspory evropským občanům účastnícím se přeshraničního sporu, kteří by díky zrušení řízení o prohlášení vykonatelnosti ušetřili většinu stávajících nákladů za řízení o prohlášení vykonatelnosti (zpracování žádosti stojí v průměru 2 200 EUR). Varianta upřednostňovaná v souvislosti s výkonem rozhodnutí by navíc snížila náklady rodičů žádajících o výkon rozhodnutí, kteří by nemuseli nutně vyhledávat služby vysoce specializovaných právníků se znalostmi zahraničních systémů výkonu rozhodnutí. Mírně by se snížily náklady ústředních orgánů, pokud by řízení měla jednotná pravidla nebo by se ve fázi výkonu zkrátila. Náklady ušetří i vyjasnění úkolů ústředních orgánů a mechanismu umístování, které povede ke zjednodušení spolupráce.

Jaký bude dopad na podniky, včetně malých a středních podniků a mikropodniků?

Nevztahuje se na tento návrh.

Očekává se velký dopad na národní rozpočty a vnitrostátní správní orgány?

Upřednostňovaná varianta by přinesla relativně mírné finanční náklady. Zrušení řízení o prohlášení vykonatelnosti by vyžadovalo, aby členské státy vynaložily náklady na školení právníků o nových plánovaných řízeních, ale školení musí být poskytována již dnes, a to mnohem většímu počtu soudců. Některým členským státům by povinnost poskytnout ústřednímu orgánu dostatečné zdroje pravděpodobně přinesla dodatečné náklady (zejména na lidské zdroje), nejsou-li jejich ústřední orgány v současnosti dostatečně zajištěny.

D. Návazná opatření

Kdy bude tato politika přezkoumána?

Pět let po přijetí tohoto nařízení